

Бранка БАБОВИЋ

сарадник у настави Правног факултета Универзитета у Београду

ПРАВО НА СУЂЕЊЕ У РАЗУМНОМ РОКУ И ПАРНИЧНИ ПОСТУПАК

Резиме

У раду је дајт̄ приказ инструмен̄та којима се остварује право на суђење у разумном року. Остваривање права на суђење у разумном року је пројекано кроз правни систем једне земље, како одговарајућом правном регулативом, тако и одређеним степеном професионализма и услова у којима се поступајући сироводе. Српски законодавац је 2011. године увео бројне инструменте за убрзање парничног поступка. Ти инструменти су преузети из страних права. У овом раду је дајт̄ критички осврт̄ на ове инструменте као и разматрање питања да ли су одговарајући правосудном миљеу Србије, односно да ли се убрзање парничног поступка може постићи на други начин прикладан нашем праву, да се при том испоштују прејорукe Савета Европe. Врло битан инструмент за остваривање права на суђење у разумном року је и уставна жалба због повреде права на суђење у разумном року, па је у раду дајт̄ осврт̄ на овај инструмент.

Кључне речи: временски оквир, преклузије, уставна жалба, право на суђење у разумном року.

Европски суд за људска права (у даљем тексту: ЕСЉП) је донео велики број пресуда против Србије којима је утврђена повреда права на суђење у разумном року. Како би се побољшало остваривање права на суђење у разумном року, већ дуже време се врше законодавне промене у Србији и то на два колосека. С једне стране развијају се правна сред-

ства за заштиту права на суђење у разумном року и тиме испуњавају обавезе из чл. 13 Европске конвенције о људским правима (у даљем тексту: ЕКЉП), а с друге стране се ради на измени процесних закона како би судски поступци били ефикасији и створени услови за остваривање права на суђење у разумном року. Тако је један од основних циљева доношења новог Закона о парничном поступку (*Сл. гласник РС*, бр. 72/2011; у даљем тексту: ЗПП) био побољшање остваривања права на суђење у разумном року из чл. 6 ст. 1 ЕКЉП. Предмет овог рада је ограничен на убрзање парничног поступка ради остваривања права на суђење у разумном року.

I Уставна жалба због повреде права на суђење у разумном року

Када разматрамо питање остваривања права на суђење у разумном року потребно је да испитамо како начине убрзања тока парничног поступка тако и правне лекове који стоје на располагању у случају да је повреда већ наступила, или прети да наступи. Правни лекови за остваривање права на суђење у разумном року с једне стране остварују функцију санирања повреде права на суђење у разумном року, а с друге стране спречавања настанка саме повреде.

Правно средство које за остваривање ових функција предвиђа српско право је уставна жалба због повреде права на суђење у разумном року.

Уставна жалба је у правни систем Србије уведена имплементацијом одговарајућих одредби ЕКЉП и поступањем у складу са праксом ЕСЉП која је указивала на то да дотадашње правно средство није било делотворно.

Чланом 6 ст. 1 ЕКЉП гарантовано је право на правично суђење и право на суђење у разумном року, док су се чланом 13 ЕКЉП државе чланице обавезале да ће обезбедити остваривање права на делотворан правни лек пред националним властима у случају повреде права гарантованих конвенцијом, између осталог и права на суђење у разумном року. Тиме су се државе чланице обавезале да у свом унутрашњем правном поретку предвиде ефикасан правни лек у случају повреде права на суђење у разумном року.

Не само што по ЕКЉП постоји обавеза предвиђања оваквог правног лека, он је значајан и због тога што се повреде права на суђење у разумном року решавају пред унутрашњим органима. Наиме, читав систем подношења представки ЕСЉП је супсидијеран у односу на националне системе заштите људских права. Супсидијерни карактер

представке ЕСЉП-у је одређен члановима 13 и 35 ст. 1 ЕКЉП.¹ Услов за подношење представке ЕСЉП-у је да су претходно исцрпљена сва средства предвиђена домаћим законодавством, а која су делотворна у смислу чл. 13 ЕКЉП.² Иако је право на делотворан правни лек аутономно, тако да се о њему може одлучивати самостално, оно је истовремено и акцесорно пошто се на њега овлашћени субјект може позвати једино у вези са повредом неког другог права из конвенције.³ Дакле, као један од начина остваривања права на суђење у разумном року, како у парничном, тако и у другим поступцима је предвиђање делотворног правног лека унутрашњим правом Републике Србије, који би могао бити поднет у случају кршења тог права из члана 6 став 1 ЕКЉП.

Како је ЕСЉП у пресуди *В.А.М. Ђрошић Србије* нашао да право на притужбу хијерархијски вишој инстанци предвиђено ранијим чланом 7 Закона о уређењу судова (*Сл. гласник РС*, бр. 63/2001, 42/2002, 27/2003, 29/2004, 101/2005, 46/2006), не представља делотворно правно средство, те све и да је странка поднела притужбу која је била предвиђена овим законом, не би било обезбеђено њено право из члана 13 ЕКЉП,⁴ дошло је до промена у нашем законодавству. Наиме, након доношења ове пресуде, српски законодавац је усвојио став ЕСЉП да притужба хијерархијски вишој судској инстанци не представља делотворан правни лек.⁵ ЕСЉП је заузео став да делотворан правни лек поред тога што обезбеђује надокнаду у случају кршења права, обезбеђује и убрзање самог поступка чиме остварује и превентивну функцију.

Након усавајања оваквог става ЕСЉП, чланом 82 став 2 Закона о уставном суду Србије (*Сл. гласник РС*, бр. 109/2007, 99/2011 и 18/2013) уведена је могућност подношења уставне жалбе и када нису исцрпљена сва правна средства предвиђена унутрашњим правом у случају када је подносиоцу жалбе повређено право на суђење у разумном року.⁶ Дакле, реч је о правном леку коју има за циљ и спречавање повреде права на суђење у разумном року. У пресуди *Винчић Ђрошић Србије*, ЕСЉП је овакву уставну жалбу оценио као делотворно правно средство.⁷

1 Пресуда ЕСЉП од 23.9.2006. у случају *Cocchiarella v. Italy*, пар. 38.

2 Александар Јакшић, *Евројска конвенција о људским њравима – коментар*, Београд, 2006, стр. 332–333.

3 А. Јакшић, *нав. дело*, стр. 332.

4 Пресуда ЕСЉП од 13.3.2007. у случају *В.А.М. против Србије*, пар. 155.

5 Овај став је изнет у више пресуда ЕСЉП, нпр. пресуда ЕСЉП од 26.7.2006. у случају *Хорвајћ Ђрошић Хрвајске*, пар. 64; пресуда ЕСЉП од 8.6.2006. у случају *Sürmeli Ђрошић Немачке*, пар. 109.

6 Стеван Лиљић, „Да ли је уставна жалба ефикасни правни лек за суђење у разумном року“, *Анали Правној факултету*, година LV, 2/2007, стр. 76–77.

7 Винчић и други против Србије од 1.12.2009. године, доступно на: <http://www.vk.sud.rs/vincic-i-drugi-protiv-srbije-4469806-i-dr.html>, 10.4.2013. године.

Дакле, оваквом регулативом је омогућено остваривање права на делотворан правни лек у случају повреде права на суђење у разумном року. То право је једно од основних људских права кроз чију примену се осликава функционисање правног система једне земље. У идеалној ситуацији, остваривањем права на делотворан правни лек у унутрашњем праву неке земље нестаје потреба за обраћањем ЕСЉП-у по овом основу.

Овим је учињен само део посла у обезбеђењу остваривања права на суђење у разумном року. Потребно је отклонити узроке дугог трајања поступака кроз убрзање поступака. У овом раду ћемо се сконцентрисати на убрзање парничног поступка.

II Убрзање парничног поступка

До повреде права на суђење у разумном року у поступцима поводом којих је подношена уставна жалба Уставном суду дошло је, примера ради, из следећих разлога: честа промена у саставу већа,⁸ чекање од девет година на прибављање списка другог предмета који се налазио у истом суду,⁹ али и превелики размаци у заказивању рочишта.¹⁰ Ово су само неки од техника одуговлачења парничног поступка. Врло често се различити фактори који доводе до одуговлачења парничног поступка не јављају појединачно, већ до одуговлачења поступка долази услед сплета различитих околности.

Поставља се питање да ли постоји адекватан механизам да се отклоне овакви узроци одуговлачења поступка и повреде права на суђење у разумном року. Чини се да је српски законодавац, приликом доношења ЗПП-а из 2011. године пошао од идеје на нађе начине да коригује најразличитије појавне облике кршења права на суђење у разумном року који постоје у пракси, а не да системски приступи задатку убрзавања парничног поступка. Изгледа да је покушај био да се парнични поступак измени тако да се процесним механизмима промени фактичко стање са циљем да се обезбеди остваривање права на суђење у разумном року. Механизми које је законодавац увео или модификовао како би омогућио остваривање права на суђење у разумном року су

8 У предмету Уж. 409/2009 од 16.7.2009. године, парнични поступак је трајао осам година, а да није донета првостепена пресуда, док је чак шеснаест пута мењан састав већа, у: Милош Кузман, „Право на суђење у разумном року у пракси Уставног суда“, *Избор судске љраксе: стручно-информативни часопис*, Београд, бр. 7/2010, стр. 17.

9 М. Кузман, *нав. чланак*, стр. 17.

10 М. Кузман, *нав. чланак*, стр. 18.

врло разноврсни. Поставља се питање да ли су та нова решења у складу са фактичким стањем у српском правосуђу, односно да ли су изабрани прави начини за убрзање парничног поступку, односно за остваривање права на суђење у разумном року како би довели до остваривања намењене им сврхе.

ЕСЉП није развио критеријуме по којима би се утврдио рок у коме би суд морао да одлучи у парничном поступку,¹¹ већ је развио критеријуме по којима би се утврдило да ли је дошло до повреде права на суђење у разумном року. Ти критеријуми су следећи: комплексност и обим случаја, однос суда према вођењу поступка, однос странака према току поступка и значај брзине решавања за странке у поступку. Дакле, питање испитивања повреде права на суђење у разумном року је комплексно, па тако и само поштовање права на суђење у разумном року зависи од комплексних фактора.

Држава јесте у обавези да организује свој правосудни систем и предвиди одговарајућу законску регулативу како би се омогућила остваривање права на суђење у разумном року, али само остваривање права не зависи само од закона, већ и од бројних других фактора. Стога је кључно донети закон који је најадекватнији у одређеном правном систему како би се што боље омогућило остваривање његове сврхе. Међутим, право странке на експедитиван поступак не може бити на уштрб начела материјалне истине.¹² У супротном, смањење учесталости повреде једног права (права на суђење у разумном року) би довело до повреде другог права (права на правично суђење). У циљу убрзања парничног поступка, начињене су и бројне измене садржане у ЗПП-у из 2011. године. При том је цео поступак измена вршен преношењем института из грађанског процесног права англосаксонских земаља, занемарујући њихово системско место у изворним правним поретцима и изгледно другачије дејство у правном систему Србије.

1. Поглед на упоредно право и претходни Закон о парничном поступку

Убрзање парничног поступка је почело још 2004. године удаљивањем од инквизиционог начела у парничном поступку. Према Клајновом моделу парничног поступка, у његовом изворном облику, инквизиционо начело је заправо требало да служи убрзању парничног поступка, па је предлагање доказа од стране судије поједностављивало

11 А. Јакшић, *нав. дело*, стр. 212.

12 А. Јакшић, *нав. дело*, стр. 213.

поступак и убрзавало решавање спора и доношење одлуке.¹³ Временом ово начело као и могућност предлагања нових чињеница и доказа у току читавог поступка је довело не само до одуговлачења поступка, већ је и стварало простора за бројне злоупотребе.

Не само инквизиционо начело, већ и сама могућност предлагања нових доказа у току целог поступка је доводила до одуговлачења. Често су странке и њихови заступници у жељи да одуговлаче парнични поступак, чували битан доказни предлог за рочиште на коме се закључује главна расправа чиме би се поступак продужио за додатних пар рочишта. Поред тога, у споровима из породичних односа је посебно често било одбијање једне од странака да се подвргне вештачењу или неком другом извођењу доказа, те је оваквом злоупотребом процесних овлашћења долазило до повреде права на суђење у разумном року. Ово су само неки од примера из праксе Уставног суда Србије, у којима је утврђена повреда права на суђење у разумном року у парничним поступцима пред српским судовима.

Законодавац је, поред наведеног, још 2004. године у наше парнично законодавство увео забрану изношења нових чињеница и нових доказа у другостепеном поступку, осим уколико странке не учине веровантим да без своје кривице нису могле да изнесу чињенице и доказе у првостепеном поступку. ЗПП-ом из 2011. године, законодавац је одступио од немачко-аустријског Клајновог модела изношења процесне грађе,¹⁴ тако што је увео преклузије везано за изношење чињеница у првостепеном поступку.

ЗПП из 2011. године у чл. 314 предвиђа да се нове чињенице и нови докази могу предлагати на рочишту за главну расправу једино ако странке учине вероватним да без своје кривице нису могле да изнесу те чињенице и доказе на припремном рочишту. Оваква одредба представља доста радикалну промену парничног поступка, имајући у виду да се овакве новине уводе тек када су правна култура у некој земљи и услови у којима се врши правничка професија достигли тај ниво тако да увођење ове преклузије не би знатно угрозило тачност и истинитост пресуде, као ни правну сигурност. У Хрватској управо из тих разлога није уведена оваква регулација у парнични поступак.¹⁵

13 Alan Uzelac, „Accelerating civil procedure in Croatia – A history of attempts to improve the efficiency of civil litigation“, доступно на адреси: http://alanuzelac.from.hr/pubs/A07Uzelac_Accelerating.pdf, 29.3.2013, стр. 15.

14 Весна Ракић Водинелић, „Закон о парничном поступку Србије 2011“, *Правни записи*, год. 2, бр. II (2011), стр. 520.

15 Explanatory material to the 2003 Amendments of the Croatian Law on Civil Procedure, '[...] a radical limitation of that right [of beneficium novorum in first instance proceedings]

Стога се оправдано постављало питање како ће се у српској правосудној стварности и правној традицији применити одредбе новог ЗПП-а које се односе на одређивање временског оквира и на преклузије у поступку. Чини се да је законодавац желео да увођењем дисциплинске одговорности судије¹⁶ у случају непоступања у временском оквиру желео да предупреди све недостатке за доследно спровођење ових одредби. Оваква регулација би могла, застрашујући судије, да доведе до још веће опасности за доношење тачне и истините одлуке, имајући у виду да ће судије дати предност строгом поштовању временског оквира, правила о корекцији истог и преклузија, а не доношењу правилне и истините одлуке.¹⁷

Поред тога, институт преклузија доводи до беспотребног гомилања процесне грађе пред судом у иницијалној фази поступку, како би странке избегло наступање преклузија. Законодавац, с једне стране, прописује рок од 30 дана за одговор на тужбу и додатни рок од 30 дана од дана достављања одговора на тужбу тужиоцу, као рок за заказивање и одржавање припремног рочишта. У комплекснијим споровима је овакав рок кратак.¹⁸ Према сазнању аутора, у развијеним европским земљама, преклузије и временски оквир у овом облику не постоје, а у англосаксонском правном подручју из кога је преузет институт временског оквира су другачије регулисане.

Наиме, општи поглед на англосаксонско процесно право нам указује на то да одређивању временског оквира увек претходи знатно дужи поступак *pre-trial* у коме се прикупља процесна грађа. У току самог припремања главне расправе странке размењују понекад чак и све доказе везане за спорни однос, у поступку *discovery*-а. Након што је прикупљена процесна грађа одређује се временски оквир за спровођење поступка и дан за даном се одржавају рочишта на којима се докази изводе.

С друге стране, у земљама у којима се, као и у Србији, већ дуже време интензивно ради на убрзању парничног поступка, регулација је другачија. Тако у Хрватској институт временског оквира не постоји. Чланом 299 хрватског Закона о парничном поступку из 2011. године,

---

was avoided. It was assessed that by that, because of the general level of legal culture in Croatian society, abolition of the right to present new facts and evidence would seriously jeopardize the correctness and the accuracy of adjudication and legal certainty in general. Види: Explanatory Material, II.4 in fine., више о томе: Алан Узелац, *нав. раг*, стр. 19.

16 Члан 10 ЗПП-а.

17 Вида Петровић Шкери, „Остваривање разумног рока – временски оквир“, *Правни информатор*, бр. 4/2012, стр. 6.

18 Александар Јакшић, *Грађанско процесно право*, Београд, 2011, стр. 256.

предвиђено је да су странке најкасније на припремном рочишту или на првом рочишту за главну расправу, ако припремно рочиште није одржано, дужне да изнесу све чињенице на којима темеље своје захтеве и предложе доказе потребне за утврђивање изнетих чињеница. Даље је у ставу 2 истог члана предвиђено да странке могу у току главне расправе износити нове чињенице и предлагати нове доказе, али су дужне накнадити трошкове који тиме буду изазвани противној странци, осим ако потреба за изношењем нових чињеница и предлагања нових доказа није изазвана понашањем противне странке. Уколико противна странка упути захтев суду, суд ће о накнади трошкова одлучити решењем.

Регулација ЗПП-а из 2011. године је далека и од немачког права на чијем моделу традиционално почива наше парнично процесно право.

2. Временски оквир и преклузије

Као што је горе наведено, српски ЗПП из 2011. године познаје и институт временског оквира и уводи преклузије у простепеном поступку.

Временски оквир је прелиминарни план расправљања који се одређује у иницијалној фази поступка. Временски оквир није прецизно регулисан као правни институт. Ипак, дефинисано је шта представља одређивање временског оквира кроз одређивања форме у којој се одређује временски оквир, а то је форма решења и кроз одређивање садржине тог решења. Тако према ЗПП-у, решење о одређивању временског оквира садржи: број рочишта, време одржавања рочишта, распоред извођења доказа на рочиштима и предузимање других процесних радњи, судске рокове за предузимање истих и укупно трајање главне расправе.

Даље, решење о одређивању временског оквира на припремном рочишту за главну расправу доноси суд након што је саслушао предлоге странака. На овај начин законодавац жели да укључи саме странке у одређивање временског оквира у коме ће се поступак спровести, како би се заједничка одлука о временском оквиру заједнички боље и спровела од стране свих учесника у поступку. Првенствено, странка која је учествовала у одређивању временског оквира за спровођење поступка је на себе преузела и део одговорности за трајање поступка, што свакако може утицати на број представки против Србије пред ЕСЉП-ом са навођењем повреде права на суђење у разумном року.

Међутим, како је рок одређен за достављање одговора на тужбу и заказивање и одржавање припремног рочишта кратак, поготово у комплекснијим споровима, како би се прибавила сва процесна грађа

странке одлажу припремно рочиште, тако да поступак припремања главне расправе траје дуже него раније. Поставља се питање да ли се на овај начин у пракси заправо заобилази остваривање циљева преклузија и временског оквира, како су прописани законом. Даље, уколико не дође до планиране промене ЗПП-а, поставља се питање како ће се примењивати одредбе члана 314 ЗПП-а којим је прописано да странке не могу предлагати нове чињенице и нове доказе у току рочишта за главну расправу, уколико не учине вероватним да без своје кривице нису могле раније да изнесу те чињенице и доказне предлоге. Досадашња пракса показује да се накнади доказни предлози често усвајају.

Дакле, странке би, према интенцији законодавца, требало да до рочишта за главну расправу прикупе чињеничну грађу и процене колико им времена треба за извођење доказа. Међутим, оваква регулација захтева одређену зрелост и дисциплину странака, рекло би се на прво поглед. Да ли ће странке предлагати временски оквир савесно или ће ситуација бити следећа.

Уколико се прихвати интенција законодавца да се на припремном рочишту формира сва процесна грађа, а да се у току рочишта за главну расправу изводе докази, онда се чини вероватним да ће странке првенствено предлагати све могуће чињенице и доказе на припремном рочишту и тиме преоптеретити суд, а све у страху од преклузије. У таквој ситуацији се чини немогућим да суд у току једног припремног рочишта одлучи о томе који ће докази бити изведени, већ се припремно рочиште одлаже и састоји из низа сукцесивно повезаних рочишта. Практика је потврдила да је рок за прикупљање чињеничне грађе кратак рок који тужени има до подношења одговора на тужбу, односно до заказивања и одржавања припремног рочишта, у пракси је припремно рочиште по правилу одлагано, тако да се састоји од низа сукцесивно повезаних рочишта. Тиме се поставља питање да ли је тиме заправо дужина припремног рочишта, заправо заменила ранију дужину рочишта за главну расправу, односно да ли временски оквир остварује своју сврху.

Даље, поставља се питање како ће судија одредити временски оквир на основу предлога странака. Уколико је квалитет правне струке висок, странке ће на основу тога извођење којих доказа је усвојено, предложити адекватан временски оквир. Међутим, уколико странке не умеју да процене трајање поступка, или манипулишу овим предлогом, на суду је да оцени колико ће поступак трајати. При томе, закон нити било који други акт не даје никаква упутства судијама како да одреде временски оквир.

Ипак, законом су предвиђени корективи временског оквира. Закон је одредио да се временски оквир може кориговати у случају одлагања

рочишта, али не за више од једне трећине од првобитно одређеног оквира. Уколико странка предложи нови доказ или изнесе нову чињеницу у току рочишта за главну расправу, зато што без своје кривице није могла раније да изнесе ту чињеницу, суд ће одложити рочиште, а временски оквир кориговати. Поставља се питање да ли је корекција довољна у наведеном случају. Уколико дође до преиначења тужбе, суд ће одредити нови временски оквир за спровођење поступка по преиначеној тужби. Такође, у случају када је другостепени суд решењем укинуо првостепену одлуку и предмет вратио на поновни поступак, првостепени суд ће у року од 30 дана од пријема решења другостепеног суда одржати рочиште у коме ће одредити временски оквир за нову главну расправу пред првостепеним судом.

Имајући у виду све наведено поставља се питање да ли је законодавац изабрао правилне инструменте за убрзање поступка и остваривање права на суђење у разумном року, а да при том не угрози остваривање начела материјалне истине. Поставља се питање да ли се у случају накнадног прибављања доказа, отвара могућност за покретање нових парница, а да је претходно, брзо, окончан поступак, довео само до административног окончања.¹⁹

Поред тога, могуће је и да строга регулација ЗПП-а из 2011. године, првенствено правила о временском оквиру и преклузија у изношењу нових чињеница и доказа доводи до поступања *contra legem*. С једне стране такво поступање не доводи до остваривања интенције законодавца, који је преклузијама желео да убрза поступак, а с друге стране доводи до ситуације у којој се такво поступање може сматрати повредом права на правично суђење.²⁰

Треба имату у виду да смањење броја представки пред ЕСЉП-ом због повреде права на суђење у разумном року, може бити и привидно и довести до промене правног основа претставке и такву претставку претворити у претставку по основу повреде права на правично суђење. Према досадашњем искуству, број пресуда против Србије које су донете за повреду права на суђење у разумном року је 18, док је донето 14 пресуда за повреду права на правично суђење.²¹

Из горе наведеног следи да је битно одредити шта је правилна примена ових одредби ЗПП-а, али и да је битно одредити како се обезбеђује та правилна примена. Законодавац је у ову сврху предвидео дисциплинску одговорност судије, који уколико не поступа у складу са прописаним одредбама, ЗПП садржи бројне одредбе о новчаном кажњавању

19 В. Ракић Водинелић, *нав. чланак*, стр. 525

20 А. Јакшић, *Грађанско процесно право*, стр. 193.

21 В. Ракић Водинелић, *нав. чланак*, стр. 516.

учесника у поступку, па је законодавац на тај начин желео да обезбеди остваривање циљева ЗПП-а за ефикасним и брзим поступком. Поред дисциплинске одговорности судије у случају непоштовања решења о одређивању временског оквира, ЗПП предвиђа и строге новчане казне (нпр. за вештаке који не поднесу налаз и мишљење у остављеном року од 60 дана). Поред увођења нових казни пооштрене су и старе у намери да се тако обезбеди већа ефикасност у поступку. Законодавац је предвиђањем строгог кажњавања учесника у поступку желео да дисциплинује како суд тако и странке и на тај начин уклопи нове процесне инструменте у постојећи парнични систем.

Време ће показати колико је таква врста дисциплиновања, првенствено потребно, а колико је и могућа и колико остварује своју сврху у атмосфери у којој је изрицање новчаних казни у парничном поступку ретка појава и када суд чак и када донесе решење о изрицању новчане казне неком од учесника у поступку, врло често то решење стави ван снаге. Дакле, не само да није јасно како ће стављање у изглед дисциплинске одговорности утицати на доношење правилне одлуке, већ ни како ће чак и да им је сврха остварива бити спроведене.

Како је у току припрема Закона о изменама и допунама Закона о парничном поступку, чини се да ће ове одредбе ЗПП-а бити измењене пре него што примена закона заживи у пракси. Према садашњем нацрту Закона о изменама и допунама Закона о парничном поступку је предвиђено укидање преклузија у првостепеном поступку, али се не види да ли је уведен неки други начин убрзања парничног поступка.

Приликом писања закона из 2011. године, законодавац је, између осталог, поступао по препорукама Савета Европе. Препорука Комитета министара је да треба предузети све мере како би се време које је потребно за доношење одлуке svelo на најмању могућу меру тако што ће се уклонити све архаичне процедуре које не испуњавају никакву корисну сврху.²² Дакле, приликом увођења инструмената којима се убрзава поступак треба имати у виду уклопљеност такве регулације у актуелни правосудни миље, а пре свега остваривању начела материјалне истине које не сме бити угрожено наведеним правом.

---

22 В. Петровић Шкоро, *нав. чланак*, стр. 10.

Branka BABOVIĆ

Junior Faculty Member at the Faculty of Law University of Belgrade

RIGHT TO A TRIAL WITHIN REASONABLE TIME AND CIVIL PROCEDURE

Summary

Within the scope of this research was preview of the legal provision needed to exercise right on a trial within a reasonable time. Guarantee on a trial within a reasonable time is part of the legal system. On one hand, it is a part of legislation and on the other hand its is a consequence of good functioning of legal system and high level of professionalism in excersising law. The new Law on Civil Procedure was enacted in 2011 by which several insturments for accelaration of the procedure were introduced. Those instruments have been transplanted from different legal systems in which those instruments have different origin and produce different effects. This article provides critical preview of the effects of those instruments within the Serbian civil procedure and judicial system. An important aspect of accelerating the civil procedure is the constitutional appeal, so the critical review of this instrument is also a part of this article.

Key words: *right on trial within reasonable time, first instance proceedings preclusion, constitutional appeal, conference timetable.*